

дисципліна

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Викладач:

к.е.н., доцент кафедри фінансів і
кредиту

Бездітко Юрій Михайлович

тел. кафедри: 32-69-85

ЛІТЕРАТУРА

- Гроші та кредит: підручник. – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І.Савлук, А.М.Мороз, І.М.Лазепко та ін.; за заг. ред. М.І.Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
- Гроші та кредит: підручник / М.І.Савлук, А.М.Мороз, М.Ф.Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І.Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 602 с.
- Колодізев О.М. Гроші і кредит: підручник / О.М.Колодізев, В.Ф.Колісніченко. – К.: Знання, 2010. – 615 с
- Деньги, кредит, банки: учебник / под ред. О.И.Лаврушина. – М.: Финансы и статистика, 2002.

ТЕМА 1.СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

- 1.1. Походження грошей. Роль держави у творенні грошей
- 1.2. Сутність грошей. Гроші як гроші і гроші як капітал
- 1.3. Форми грошей та їх еволюція
- 1.4. Цінність грошей
- 1.5. Функції грошей
- 1.6. Якісні властивості грошей

1. ПОХОДЖЕННЯ ГРОШЕЙ. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ТВОРЕННІ ГРОШЕЙ

Концепції
походження
грошей

Раціоналістична

пояснює походження
грошей угодою між людьми
з метою полегшення
обміну товарів

Еволюційна

доводить, що гроші з'явилися незалежно
від волі людей в результаті тривалого
розвитку обміну, коли із маси
товарів виділялися особливі товари, які
починали виконувати роль грошей

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ТВОРЕННІ ГРОШЕЙ - НЕ КОНСТИТУЮЮЧА, А ТРАНСФОРМУЮЧА

НЕ ДЕРЖАВА СТВОРЮЄ
ГРОШІ ЯК ЕКОНОМІЧНЕ
ЯВИЩЕ.

Вона може визначати та
змінювати зовнішні
атрибути грошей,
впливати на форму та
якісні властивості
грошей з метою
кращого пристосування
їх до ефективного
виконання суспільної
ролі

роль держави у формуванні грошей
поступово посилювалася в міру
розвитку самих грошей,
підвищення їх ролі і посилення
вимог до них з боку ринку

ГРОШІ Є ПРОДУКТОМ РИНКУ

ринок спричиняє об'єктивну потребу в грошах, з чим держава не може не рахуватися;

ринок висуває жорсткі вимоги до носія грошових функцій, і держава повинна створити такого носія, який здатний найповніше задовольняти ці вимоги;

кількість грошей в обороті визначається певними об'єктивними закономірностями, які держава мусить враховувати у своїх регулятивних діях щодо грошей.

2. СУТНІСТЬ ГРОШЕЙ. ГРОШІ ЯК ГРОШІ І ГРОШІ ЯК КАПІТАЛ

*Гроші – все те,
що використовується як
гроші*

*Гроші - специфічний товар,
що має властивість
обмінюватися
на будь-який інший товар,
тобто як загальний еквівалент*

ЗА ПОРТФЕЛЬНОГО ПІДХОДУ
визначення грошей охоплює їх призначення
як засобу обігу та платежу, так і засобу нагромадження вартості
Готівка - Вклади до запитання та карткові – Строкові вклади –
Облігації – Акції – Будівлі –
Земельні ділянки – Автомобілі – Дачі - Інші активи

**ГРОШІ - АБСОЛЮТНИЙ ТОВАР, ЯКИЙ ПРОТИСТОЇТЬ
НА РИНКУ ВСІМ ІНШИМ ТОВАРАМ, Є
МІРИЛОМ ВАРТОСТІ ОСТАННІХ І БЕЗПОСЕРЕДНІМ
ВТІЛЕННЯМ БАГАТСТВА ВЗАГАЛІ**

Гроші як гроші і гроші як капітал

Гроші як гроші використовуються переважно для реалізації наявної споживної вартості, тобто їх цільове призначення обмежується посередництвом в обміні

Гроші як капітал

використовуються для забезпечення зростання наявної вартості. Це можливо лише за умови, що гроші використовуються для формування промислового чи торговельного капіталу або як позичковий капітал.

3. ФОРМИ ГРОШЕЙ ТА ЇХ ЕВОЛЮЦІЯ

Еволюція металевих грошей найбільш відчутно проявилася у двох напрямках: перший — набуття і вдосконалення монетної форми; другий — розвиток представницьких форм металевих грошей в обігу.

З появою металевих грошей вони використовувалися у формі простих зливків чи кусків металу.

Держави стали виготовляти за встановленою формою зливки металу, вагу і пробу яких засвідчували своїм штампелем. Такі зливки дістали назву *монети*.

Щоб запобігти підробленню та обрізанню монет, по краях у їх дизайні було застосовано рельєфний малюнок та «зуби́ювання» країв.

БІЛОННА МОНЕТА

**розмінна монета
з
дрібною
вартістю**

Еволюційні процеси в суспільному житті зумовили неспроможність золота назавжди закріпитися в ролі грошей та підготували передумови для переходу до якісно нового типу грошей — **неповноцінних**.

По-перше, швидко посилювалися вимоги щодо зростання обсягів відтворення грошового товару відповідно до інтенсивно зростаючих масштабів суспільного виробництва й обігу.

По-друге, зростали вимоги щодо скорочення витрат на виготовлення грошей.

По-третє, сама вартість грошей у нових умовах, що вимагали активного втручання держави в економічне життя суспільства, повинна була стати більш гнучкою, більш податливою до державних регулятивних заходів.

Еволюційні процеси в економіці, які спричинили демонетизацію золота, підготували підґрунтя для запровадження нематеріальних носіїв грошової суті — так званих **кредитних грошей**.

Паперові гроші

**це нерозмінні на метал
знаки, що випускаються
державою для покриття
своїх (бюджетних)
витрат і наділяються
нею примусовим
курсом, визнаються
законодавчо обов'
язковими до приймання
у всі види платежів**

Банківські гроші

**це неповноцінні знаки
вартості, які емітуються
банками на основі
кредитування реальної
економіки, завдяки чому їх
випуск тісно пов'язується з
потребами обороту,
забезпечується їх
вилучення з обороту при
погашенні позичок**

Класична банкнота

є простим векселем емісійного банку.

Характерними ознаками «класичної» банкноти є:

- 1) випуск її емісійним банком замість комерційних векселів;
- 2) обов'язковий обмін на золото на першу вимогу власників;
- 3) подвійне забезпечення: золоте (золотим запасом банку) і товарне (комерційними векселями, що перебували у портфелі банку).

Депозитні гроші

**це різновид
банківських
грошей, який існує
у вигляді певних
сум, записаних на
рахунках
економічних суб'
єктів у банках.**

Електронні гроші

це різновид депозитних грошей, які існують у пам'яті комп'ютерів і здійснюють свій рух автоматично з допомогою комп'ютерних систем за безпосередніми розпорядженнями власників поточних рахунків.

**Носієм електронних грошей є
*пластикова картка***

Квазігроші, або майже гроші

це специфічні грошові форми, в яких грошова суть істотно послаблена, відхиляється від загальноприйнятих, стандартних форм.

До них відносяться цінні папери та їх похідні, деривативи.

4. ЦІННІСТЬ ГРОШЕЙ

Два аспекти в питанні
про *вартість грошей*:

вартість грошей
як грошей

формується в сфері обігу,
де гроші обмінюються на
реальні блага, і вартість їх
набуває купівельної спроможності

вартість грошей
як капіталу

набувають своєї вартості на
грошовому ринку під впливом
попиту та пропозиції, і вартість
їх виступає в ролі процента
за їх придбання

Зміну вартості грошей, можна
визначити за формулою

$$I_{вг} = \frac{I}{I_{ц}}$$

де: $I_{вг}$ – зміна вартості грошей

$I_{ц}$ – індекс середнього рівня (індекс інфляції) цін за певний період.

П'ять основних функцій грошей

Міра вартості

гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів

Засіб обігу

гроші виступають як посередник в обміні товарів

Засіб платежу

гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань

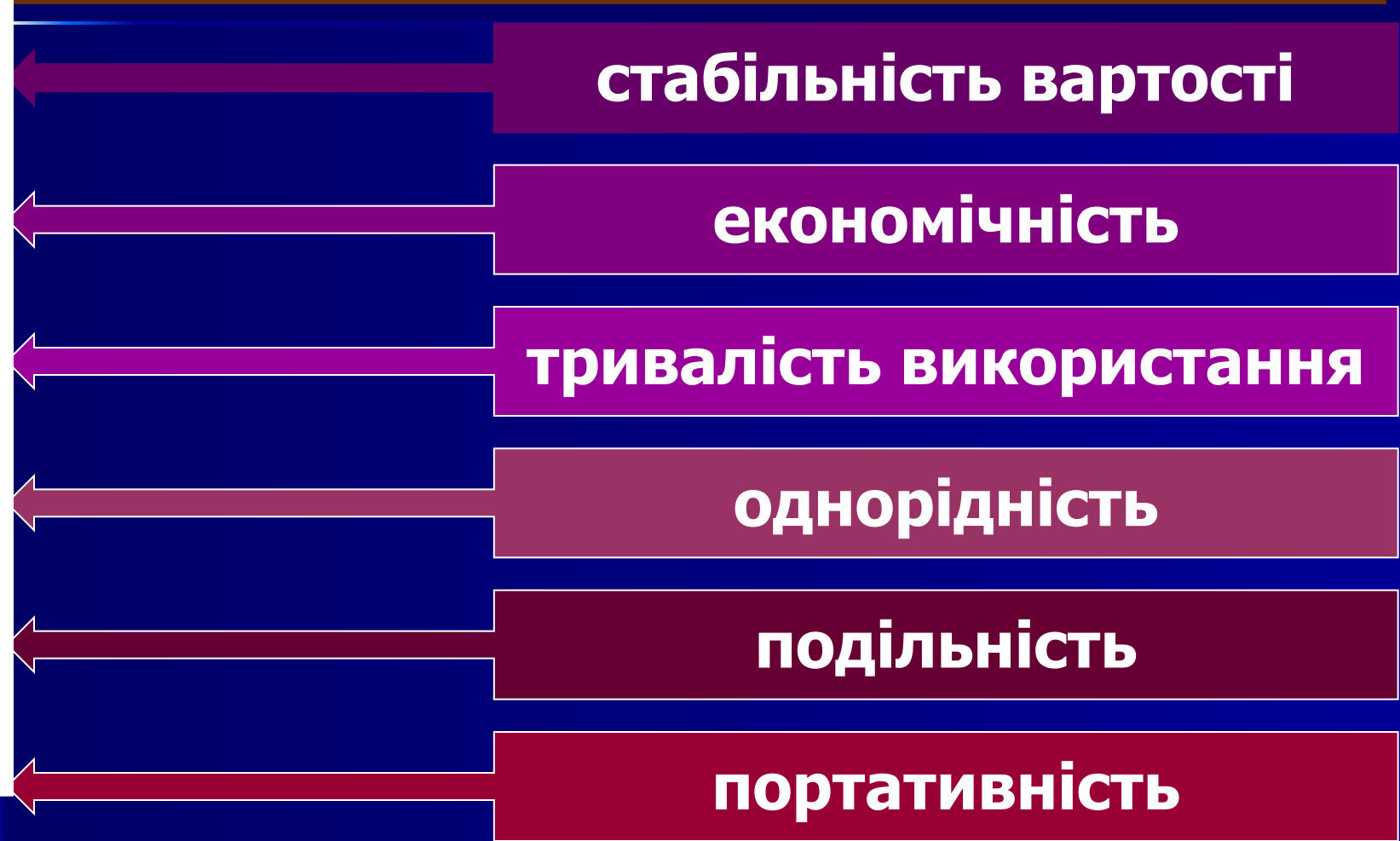
Засіб нагромадження

гроші обслуговують нагромадження вартості в її загальній абстрактній формі

Світові гроші

гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті

Найбільш актуальними в сучасних умовах є такі властивості грошей

стабільність вартості

економічність

тривалість використання

однорідність

подільність

портативність

СПАСИБО ЗА ВНИМАНИЕ !

